Vyšetřovací metody v gynekologii

Mgr. Štěpánka Žejdlíková

Základní gynekologické vyšetření

- komunikace s pacientkou - odebrání anamnézy
- gynekologické vyšetření aspekcí (zevní rodidla v zrcadlech a bimanuálně)
- kolposkopické vyšetření
- odběr cytologického materiálu
- vyšetření prsů
- specifická vyšetření dle povahy obtíží pacientky

Anamnéza

Rodinná anamnéza

- infekční onemoc. (závažné infekce, pohl. přenosné onemoc., HIV poz.)
- onkologická onemoc. (zaměřeno na reprodukční orgány, vč. mléčné žlázy)
- endokrinologická onemoc. (DM, onemoc. ŠŽ)
- genetická on. a výskyt VVV
- alergie, psychiatrická onemoc.

Osobní anamnéza

- podstatné události v životě ženy
- infekční onemocnění
- onemoc. srdce, jater, cév, ledvin,...
- operace, úrazy, TRF,...
- kouření, alkohol, drogy, léky,...
- podmínky bydlení a práce

Gynekologická, porodnická anamnéza

- menstruace - věk menarche, PM, délka MC, intenzita, problémy během MS
- průběh těhotenství - uvedeno chronologicky, hmotnost a pohlaví novoroz., komplikace v těhotenství, porod (způsob vedení) a šestinedělí
- spont. aborty a UPT - počet a kdy byly provedeny, vč. mimoděložních těhotenství
- gyn. onemoc. (záněty aj.)
- gyn. operace
- antikoncepce
- sexuální život (bolesti při styku,...)

Nynější onemocnění

= údaje o současných onemoc. ženy

- proč přichází?

Gynekologické vyšetření

Gynekologické vyšetření

- před každým vyšetřovacím krokem by měla být pacientka informována
- vhodná přítomnost druhé osoby (lékař a sestra)

Zahrnuje:

- aspekce zevního genitálu
- vyš. pochvy a děložního hrdla v zrcadlech a bimanuálně
- u virgo dívek rektální vyš.

Vyšetření zevních rodidel

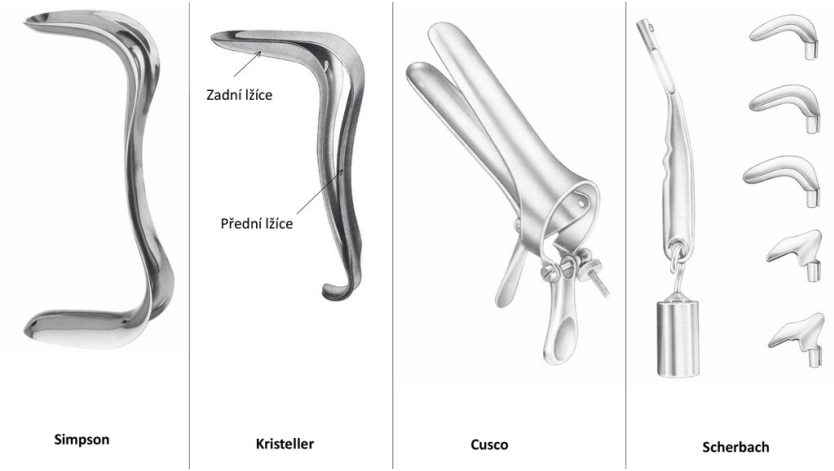
- prázdný MM a střevo, hygiena genitálu
- gynekologická poloha

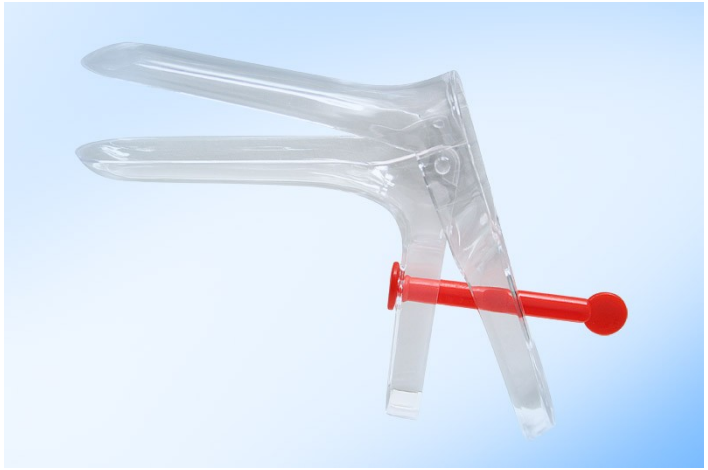

- hodnotí se : výška hráze, jizva po epiziotomii, pigmentace, změny na kůži, otoky, hemoroidy, známky infekce, vzhled ústí močové trubice, uložení rodidel, výtok

Vyšetření vnitřních rodidel

- vyšetření v gynekologických zrcadlech

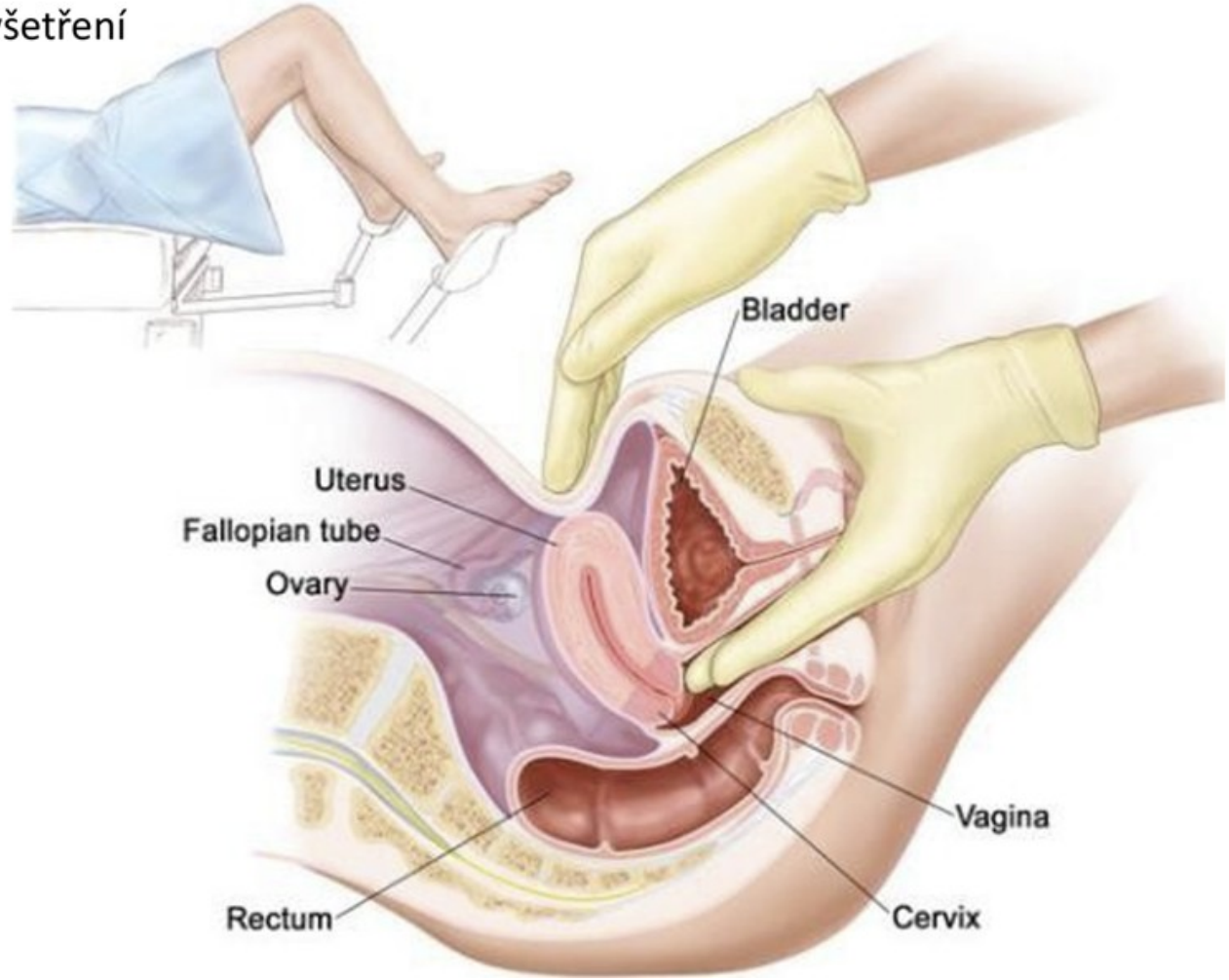

- hodnotí se: charakter cervikálního hlenu, děložní hrdlo (popisujeme tvar, velikost a symetrii), zevní branka (uzavřená, otevřená), krvácení, zánětlivé změny

Bimanuální vyšetření

- vyšetřující uloží prsty levé ruky na podbříšek a podle prostornosti pochvy zavede 1 až 2 prsty pravé ruky do pochvy
- po zavedení prstů do zadní klenby poševní zatlačí zevně uložená ruka na stěnu břišní, tak aby se vyš. orgány dostaly mezi prsty
- první se vyšetřuje děloha (velikost, tvar, uložení,..)
- dále děložní hrdlo (uložení, velikost, konzistence - špička nosu,pohyblivost..)
- následně adnexa (normální vejcovod ani vaječník není možno palpačně vyšetřit)
- nakonec Douglasův prostor (vyklenutí, bolestivost, tekutý obsah,..)

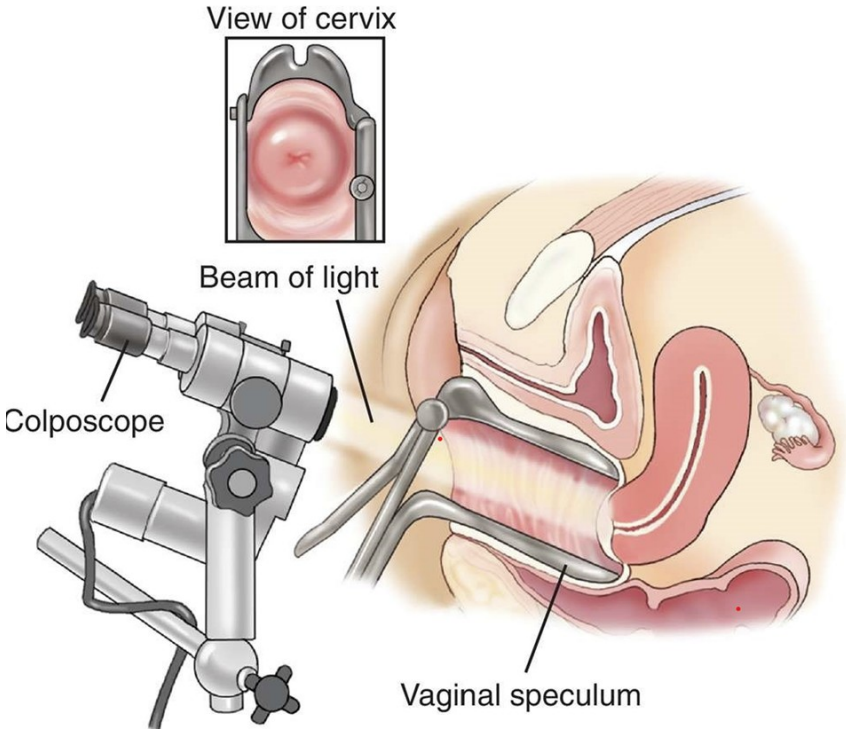
Bimanuální vyšetření

Kolposkopické vyšetření

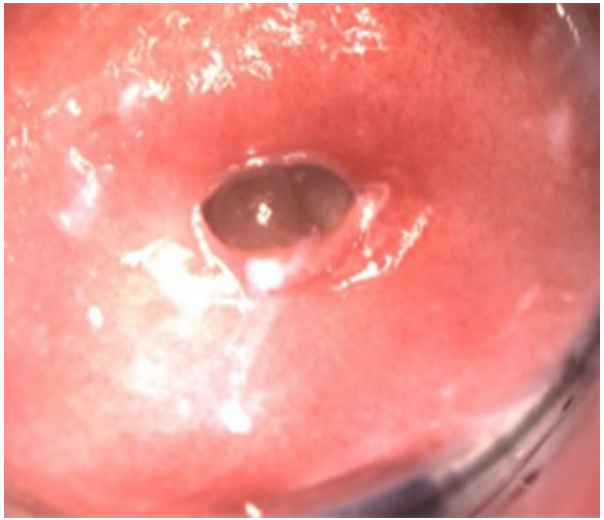
- základní prebioptická metoda
- umožňuje vizuální zhodnocení cervixu a anogenitální krajiny
- až 40x zvětšení
- u preventivních prohlídek, slouží k časnému záchytu přednádorových a nádorových změn
- základní kolposkopii provádíme po zavedení zrcadel a odstranění hlenu
- zahrnuje pozorování základních změn (záněty, zdroj krvácení) a identifikaci suspektních míst
- popisuje se transformační zóna - přechodová zóna mezi sliznicí uvnitř děložního hrdla a povrchem čípku (nejčastější místo vzniku přednádorových změn)

Kolposkopické vyšetření

View of cervix
Beam of light
Colposcope
Vaginal speculum

Nálezy kolposkopie

normální nález
tumor

ulcerace, nekróza

Rozšířená kolposkopie

- detailní gynekologické vyšetření děložního čípku, pochvy a vulvy
- na sliznici aplikují speciální roztoky pro zvýraznění případných patologických změn
- lékař nejprve setře hlen či nečistoty
- používá se 3% kyselina octová nebo Lugolův roztok (jod) - zdravá tkáň se zbarví hnědě, abnormální místa zůstávají světlá (tzv. jod-negativní zóna)
- provádí se např. při abnormálním výsledku preventivního stěru na onkologickou cytologii (např. ASC-US, HSIL)

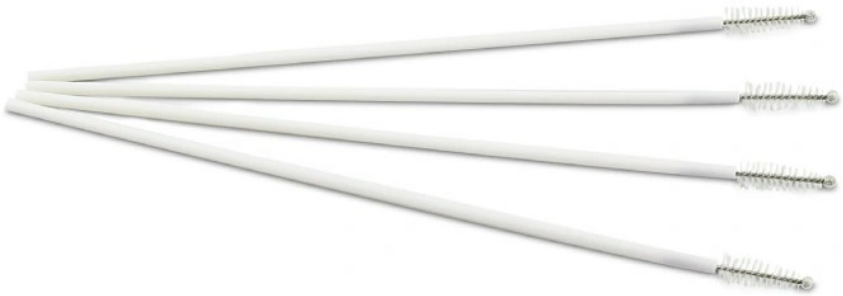

Cytologické vyšetření

= mikroskopické vyšetření buněk, setřených z povrchu děložního čípku, pochvy či zevních rodidel

Onkologická cytologie

- slouží k časné detekaci a následné léčbě lézí předcházejících karcinom děložního hrdla
- pozitivita onkocytologického stěru je indikací k cervikální biopsii, konizaci, ..
- odběrový nástroj - cervikální kartáček nebo kombinace špátle a kartáčku
- nátěr nanášíme na podložní sklo a neprodleně fixujeme

Hodnocení cytologie dle PAP

- tradniční systémem je hodnocení dle Papanicolaoua
- jedná se o starší systém
- PAP I - negativní nález
- PAP II - negativní atypický nález (při zánětu), vyžaduje opakující stěr
- PAP III - suspektní nález - obvykle vyžaduje biopsii
- PAP IV - výrazně abnormální buňky, suspektně maligní, vyžaduje biopsii
- PAP V - maligní buňky (pozitivní buňky)

Hodnocení cytologie Bethesda

- novější, dnes více využívaný systém
- NILM = normální cytologický nález, bez přednádorových či nádorových změn
- ASC-US = atypické dlaždicové buňky nejasného významu
- LSIL = lehké změny dlaždicových buněk, často v souvislosti s HPV
- ASC-H = atypické dlaždicové buňky, nelze vyloučit závažnější změny
- HSIL = závažnější přednádorové změny dlaždicových buněk
- AGC = atypické žlázové buňky
- AIS = adenokarcinom in situ, přednádorová změna žlázových buněk
- Karcinom – cytologický nález svědčící pro zhoubný nádor

Laboratorní vyšetření

Laboratorní vyšetření

- diagnostika těhotenství - hCG (krev, moč)
- neplodnost a hormonální vyšetření (hodnoty LH, FSH, prolaktin, estradiol,...)
- pohlavně přenosné choroby
- předoperační a pooperační vyš. (KO, CRP, jaterní testy, funkce ledvin)
- DM (glykémie, glykosurie)
- nádorové markery

Mikrobiologické a imunologické vyšetření

- slouží k průkazu původců

MOP = mikrobiální obraz poševní, jednoduché a rychlé vyšetření, vzorek přímo ze stěny vaginy následně vyhodnocen pod mikroskopem, podle toho jakými bakteriemi je vagína osídlena se klasifikuje do šesti kategorií

- MOP I - normální, fyziologicky čirý
- MOP II - bakteriální nehnisavý, mlečně zkalený výtok
- MOP III - bakteriální hnisavý, hustý žlutě zbarvený výtok
- MOP IV - kapavčitý, hustý žlutozelený výtok
- MOP V - trichomonádový, pěnivý, řídký žlutobílý výtok
- MOP VI - mykotický, bělavý výtok

Ultrazvukové vyšetření

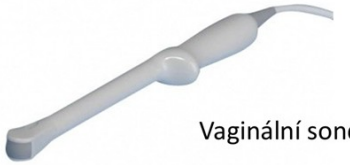
Ultrazvukové vyšetření

= základní vyšetřovací metoda v gynekolo

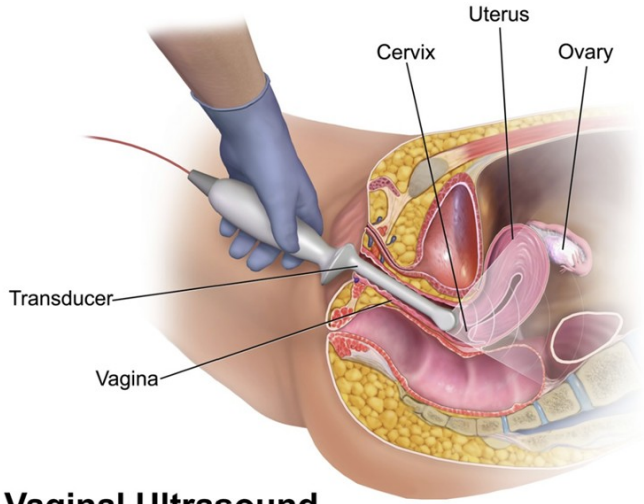
- transvaginální
- transabdominální

Abdominální sonda

Vaginální sonda

Vaginal Ultrasound

Transvaginální ultrazvuk

- příprava pac. - před vyšetřením se dojde pac. vymočit
- používá se vaginální sonda chráněna prezervativem
- výhodou je detailnější zobrazení orgánů pánve, protože jsou k sondě blíže než při abdominálním utz, orgány nejsou překryty střevními kličkami

Transabdominální ultrazvuk

- vyžaduje naplněný MM (vysune nahoru střeva)
- zobrazit lze dělohu, pochvu a vaječníky
- uplatňuje se při sledování onko pac., u těhotných žen

Dopplerovské vyš. - využití v gynekologii i porodnictví (průtok cévami zásobující tumor, průtok placentou,..)

RTG vyšetření

RTG vyšetřovací metody

- příprava - od půlnoci nejíst, nepít, nekouřit

RTG bez kontrastní látky

- nativní snímek břicha - diagnostika kalcifikovaných myomů, pooperační komplikace
- mamografie - vyšetření mléčné žlázy

RTG s kontrastní látkou

- hysterosalpingografie (HSG) - vyšetření děložní dutiny a průchodnosti vejcovodů
- vylučovací urografie - znázornění odvodných cest močových - při gyn nádorech k

Výpočetní tomografie CT

- v gynekologii slouží k odhalování malignit
- ke zhodnocení uzlinového postižení a metastatickému rozsevu
- častým vedlejším nálezem u CT vyšetření břicha a pánve bývají myomy dělohy a cysty vaječníku

MR

Magnetická rezonance

- v současnosti se používá k odhalení nádorů děložního hrdla
- zhodnocení hloubky invaze a šíření do okolních tkání
- využívá se při průkazu píštělí a jejich komunikace s okolními orgány

Endoskopické vyšetřovací metody

Endoskopické vyšetřovací metody

- vaginoskopie
- hysteroskopie
- laparoskopie
- rektoskopie
- amnioskopie

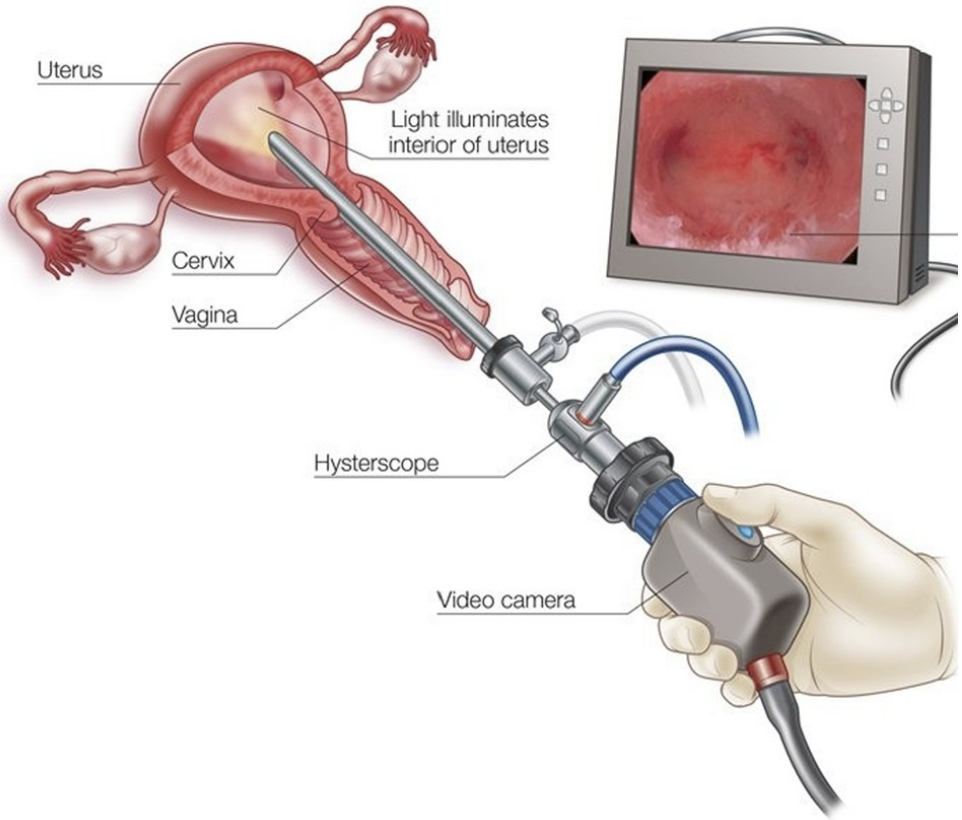
Vaginoskopie

- využíváno zejména v dětské gynekologii k prohlédnutí pochvy a děložního čípku
- vaginoskop napojen na zdroj světla, je zaváděn hymenálním otvorem do pochvy
- můžeme odhalit poranění, infekci, nádor
- lokalizovat zdroj krvácení
- diagnostikovat VVV pochvy, děložního hrdla apod.

Hysteroskopie

- diagnostické i terapeutické využití
- pomocí hysteroskopu lze prohlédnout kanál děložního hrdla a děložní dutiny přes pochvu a děložní čípek
- možnost odběru vzorku tkáně (biopsie), odstranění polypu
- kontraindikace : těhotenství, karcinom děložního čípku, silné děložní krvácení

Hysteroskopie

Laparoskopie

- metoda minimální invazivní chirurgie
- přístup do DB zajištěn pomocí zavedeného trokaru, do kterého se zavádí optika a operační nástroje
- indikace - příčina sterility, podezření na mimoděložní těhotenství, vyšetření bolesti v pánvi z neznámé příčiny, podezření na endometriozu aj.

Rektoskopie

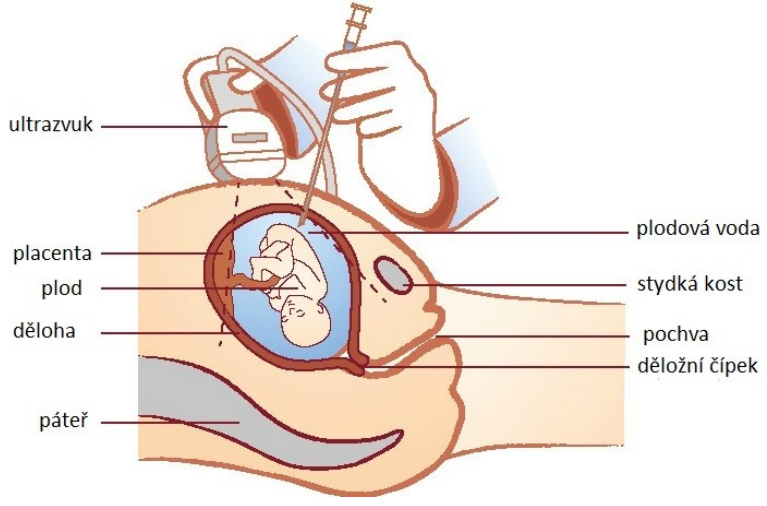
- endoskopické vyšetření konečníku
- v gynekologii indikováno u nádorových onemoc. vnitřních pohlavních orgánů (zde je postižen i konečník)

Invazivní vyšetřovací metody

Amniocentéza

= punkce amniální dutiny přes břišní stěnu za UTZ kontroly

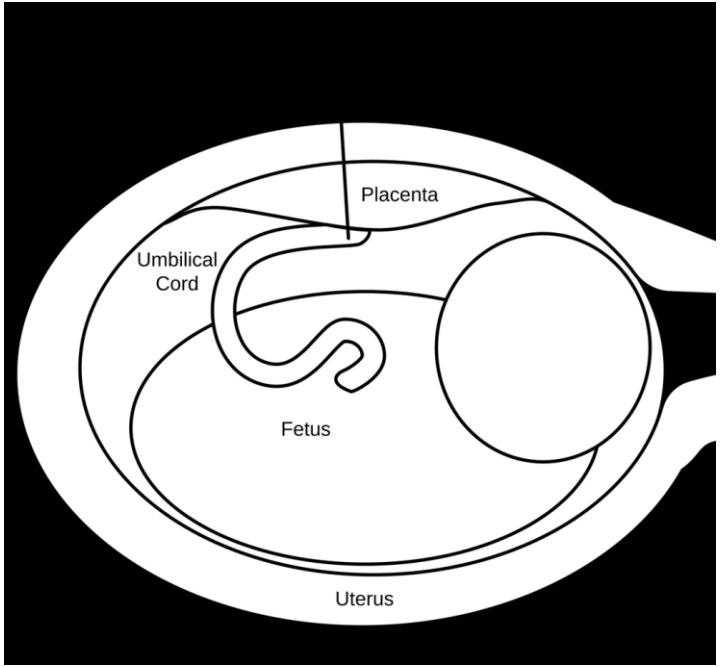
- odběr 15 - 20 ml plodové vody
- výkon se provádí po ukončeném 15. týdnu gravidity (do 18.tt)
- buňky se kultivují a stanovuje se karyotyp plo

Kordocentéza

= přímý odběr pupečníkové krve pod UTZ kontrolou

- výkon se provádí po 18. tt
- od 24. tt nutná krátkodobá hospitaliazce
- hlavní indikací je vyšetření karyotypu

Biopsie choria

= odběr choriových klků pod UTZ kontrolou

- provádí se v 10.-13. tt
- odhalení chromozomálních vad

